

راهکارهایی جهت پرورش ادراک موسیقایی دانش‌آموزان پایه ابتدایی (مطالعه موردی: بازی و سرگرمی)

زهرآ آخوندی^{۱*}، رضا افهمی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر دانشگاه تربیت مدرس

۲- دانشیار و عضو هیئت علمی گروه پژوهش و تاریخ هنر دانشگاه تربیت مدرس

Zahra.Akhoundi@modares.ac.ir

چکیده

اهمیت آموزش موسیقی در مدارس و اثربخشی آن بر آموزش و پرورش دانش‌آموزان، علاوه بر تأکید سازمان جهانی یونسکو، توسط پژوهشگران بسیاری در زمینه‌های گوناگون علم تأیید شده است، به گونه‌ای که امروزه در بسیاری از مدارس جهان، آموزش موسیقی به دانش‌آموزان در حال اجرا می‌باشد. در ایران نیز، با توجه به بحث‌های اخیر مبنی بر حضور موسیقی در مدارس و قرارگیری هنر آوایی در کتاب فرهنگ و هنر دوره متوسطه، خلاء آن در پایه ابتدایی، علیرغم حساسیت این دوره در رشد فکری و اجتماعی کودک و شکل‌گیری شخصیت وی، و محدود شدن آن تنها به گروه سرود، محسوس می‌نماید. از این رو، پژوهش حاضر درصدد ارائه راهکارهایی کاربردی در راستای پرورش ادراک موسیقایی دانش‌آموزان از طریق بازی و سرگرمی در مدارس ابتدایی است. بدین منظور، از روش توصیفی-تحلیلی و منابع کتابخانه‌ای استفاده شده و در نهایت بازی‌ها و سرگرمی‌های موسیقایی به دو دسته کلی بازی‌های باقاعده، با قابلیت آموزش مبانی موسیقی، و بازی‌های بی‌قاعده با قابلیت پرورش ادراک موسیقایی دانش‌آموزان پایه ابتدایی تقسیم شده است.

واژگان کلیدی: آموزش و پرورش، آموزش موسیقی، مدارس ابتدایی، بازی و سرگرمی.

۱- مقدمه

امروزه، تدوین راهبردهای آموزشی جامع با هدف «توسعه انسانی کودکان» نقش مهمی یافته است و در این میان آموزش موسیقی، با توجه به اهمیت آن در افزایش ضریب هوشی، مهارت‌های شنیداری، خواندنی و زبانی، رشد عاطفی-شناختی و تأثیر چشمگیر در موفقیت اجتماعی، تحصیلی، شخصی و ... کودک (Hallam, 2016; Hallam, cross & Thaut, 2011) جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده است، بطوری‌که در نظام آموزش و پرورش، به موضوع مورد توجه بسیاری از نظریه‌پردازان و مربیان در سرتاسر جهان تبدیل شده و نه تنها در قالب برنامه‌های درسی بیشتر کشورها مورد پذیرش قرار گرفته، بلکه مربیان بیشماری آن را جزء لاینفک یک سیستم آموزشی نیز تلقی می‌کنند؛ چرا که آموزش دانش‌آموزان زمانی‌که با روح و روان آنها پیوندی نداشته باشد، ناقص و مخدوش است و موسیقی در این زمینه، با ایجاد جاذبه، برانگیختگی و احساس شور و شفع در دانش‌آموزان و شکستن قالب خشک و بی‌روح آموزش و پرورش، راهگشاست. همچنین، به دلیل تأکید مدارس ابتدایی بر روی روش‌های گروهی یادگیری، موسیقی به دلیل حادث شدن در یک مجموعه مشارکتی، قطعاً یک موضوع درسی سازنده است (امینی، ۱۳۸۳: ۱۴۱-۱۴۳). اما نباید این نکته را از نظر دور داشت که هدف اصلی آموزش موسیقی کودکان در مدارس ابتدایی، کسب مهارت خوانندگی، نوازندگی، تئوری موسیقی و بطور کلی نابغه‌پروری مدّ نظر ابتدای قرن بیستم نیست (سالم و محمدپور،